

AKTUÁLNÍ OTÁZKY MANÉVRU A JEHO PROVEDENÍ V OBRANNÉM BOJI STŘELECKÉHO SBORU

Generál-major Ján Lipový

Široký rozvoj bojové techniky a její použití vojsky umožňuje udržet nebo převzít iniciativu v boji za všech podmínek a dosáhnout vítězství nad nepřítelem. K dosažení tohoto cíle je bojová technika neustále zkoumána a vyvíjena. Studovat otázku, jak získat převahu sil a prostředků nad nepřítelem na zvoleném směru hlavní bojové činnosti s cílem splnit zámysl velitele, je základní povinností velitelů všech stupňů. Touto otázkou se zabývají theoretikové všech armád.

Na bojišti má iniciativu ten, kdo se rozhodl úderem získat vítězství v boji a operaci, k čemuž soustředil potřebný počet sil a prostředků a dovedně jich využil podle jejich vlastností. Obránce může sice předvídat zámysl útočníka, stěží však může zjistit čas, kdy nepřítel zahájí svůj úder. Aby odolal úderu nepřítele, musí předvídat manévr svých záloh a druhých sledů, jehož provedením je možné zabezpečit změnu prvopočátečního poměru sil na směru hlavního úderu nepřítele zpravidla nepříznivého pro obránce. Proti síle úderu je nutné postavit sílu odporu. To je však jen mechanický zákon fyziky. V bojové činnosti je nutné při organisování odporu k zastavení úderu nepřítele předvídat současně opatření k provedení vlastního úderu za účelem úplného převzetí iniciativy a konečného zničení nepřítele. Vzhledem k tomu, že síly a prostředky obránce budou nejčastěji omezené, je možné soustředit maximum sil a prostředků k odrazení úderu nepřítele a k zasazení vlastního úderu jen provedením širokého manévru.

1. Cíle a význam manévru v soudobém obranném boji a operaci

Polní řád Oper-I-1 v čl. 11 a 12 o manévru uvádí: »Manévr silami a prostředky, provedený dovedně a včas, je jednou z nejdůležitějších podmínek k dosažení úspěchu v boji. Manévr má za účel vytvořit nejvýhodnější uskupení vlastních sil a prostředků a uvést je vzhledem k nepříteli do nejlepší situace pro zasazení drtivého úderu a pro úspěšné splnění daného úkolu.

Zámysl musí být jednoduchý, musí být proveden včas, rychle, skrytě a s překvapením pro nepřítele.

Za boje se provádí též manévr palbou. Záleží v tom, že se hlavní část paléb pozemních umlčovacích prostředků postupně soustřeďuje nebo rozděluje na nejdůležitější úseky nebo prostory.«

Manévr je tedy organisovaný pohyb s cílem vytvořit nejvýhodnější postavení k splnění strategického, operačního nebo taktického úkolu. Podle toho je manévr strategický, operační nebo taktický. Z toho vyplývá, že manévr je v těsném spojení s úderem, protože provedením manévru získáváme nejvýhodnější uskupení a postavení buď k provedení úderu, t. j. k splnění úkolu v útočném nebo obranném boji, nebo k ze-

silení odporu na směr úderu nepřítele, jehož provedením obránce zamýšlí převzít iniciativu na bojišti.

Hlavním cílem manévru v obranném boji je po odhalení zámyslu nepřítele a jeho hlavního úderu soustředit hlavní síly a prostředky do výhodného postavení, aby odpor vlastních vojsk byl nepřekonatelný, s narůstající silou schopen způsobit nepříteli rozhodující ztráty a na konec zhroucení útoku a vytvoření podmínek k aktivní činnosti. Nejrozhodnějším projevem aktivity v obranném boji a charakteristickým projevem manévru jsou protizteče a manévr zálohami. Jestliže na počátku obranného boje je manévr prováděn k vyrovnaní poměru sil s nepřítelem, k zabezpečení narůstání síly odporu, uskutečňuje se v dalším období, když nepřítel byl zeslaben, manévr k provedení protizteče. Projevem umění velitele je dovést po zahájení útoku nepřítele soustředit maximální množství sil a prostředků na směr hlavního úderu nepřítele. Hned po zahájení útoku nepřítele je důležité zhodnotit sílu úderu nepřítele, směr úderu a pravděpodobný zámysl nepřítele a na konec pásmo, v kterém je veden hlavní úder. Podle tohoto zhodnocení může velitel rozhodovat o tom, jakých sil a prostředků může použít k zesílení vlastního odporu na směr hlavního úderu. Tu je nutné energické rozhodování, pevné provádění rozhodnutí a nepřetržitá kontrola štábem, jak se veškerá opatření vyplývající z rozhodnutí provádějí. Rozhodnost je nutno projevit hlavně v tom, že se na úseku, kde nepřítel neútočí nebo kde útočí jen slabými silami, ponechají nezbytné síly a prostředky, a všeho ostatního se použije tam, kde se rozhoduje o výsledcích obrany. Manévr v tomto období bude mít především význam pro narůstání síly odporu, t. j. pohybem vytvořených záloh, hlavně protitankové, ženijní atd., zesílit odpor proti úderu nepřítele s rozsáhlým využitím manévru palbou.

V druhém období obranného boje a operace, kdy nepříteli byly způsobeny značné ztráty, kdy byl zpomalen jeho úder a jeho zálohy byly vyčerpány nebo opotřebovány, je prováděn nejaktivnější druh manévru, jehož výsledkem je protizteč.

V soudobých podmínkách vedení boje při používání zbraní hromadného ničení bude zpravidla nejvýhodnější vytvořit na směr hlavního úderu několikásledovou úpornou obranu a způsobovat palbou ztráty nepříteli. Když bude výhodná situace — zvláštnost terénu, špatná viditelnost, výhodný průběh fronty a možnost dosáhnout účinného překvapení —, bude výhodné provést protizteče i malými jednotkami. Takovéto protizteče nebudou mít ovšem za cíl zničit proniknuvšího nepřítele a obnovit přední okraj, nýbrž hlavně způsobit nepříteli co největší ztráty, vynutit změny směru jeho postupu a přivést nepřítele do nevýhodného postavení, na příklad na minové pole nebo na jiné zátarasy, anebo aspoň odvrátit ho od směru, který je pro nás nejnebezpečnější. Snaha provést vždy s připravenou zálohou protizteč a vytyčovat provádění protiztečí cíl zničit nepřítele a obnovit původní postavení obrany nebude vždy reálná. Rovněž tak není správné již předem počítat s tím, že protizteče nebudou provedeny vzhledem na sílu úderu nepřítele. Je třeba rozhodnout se k provedení protizteče až v průběhu boje podle konkrétní situace. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války byly protizteče i na směr hlavního úderu nepřítele úspěšné, zvláště když je nepřítel vůbec

neočekával. Neočekávaného provedení protiztečí dosáhneme mimo jiné i tenkrát, když nepřítel příliš spoléhá na svou sílu a pokládá vojska obránce za rozdrčená. V takovém případě může protizteč způsobit nepříteli značné ztráty a desorganisovat nepřítele, jak toho dokladem jsou na příklad protiútoky u Moskvy a Stalingradu ve Veliké vlastenecké válce SSSR.

Veliké poučení o smělosti, vynalézavosti a správném zhodnocení situace, zvláště znalost nepřítele, nám skýtá několik případů provedených protiztečí z Veliké vlastenecké války, které uvedu. Jedna divise vedla obranné boje proti mnohem početnějšímu nepříteli. V bojích se podařilo nepříteli při opakovaných útocích ovládnout důležitou výšinu, která dávala dobré předpoklady nepříteli pro vedení boje o přechod řeky. V blízkosti výšiny byl v rukou sovětských vojsk les, poblíž kterého byla strojně traktorová stanice, kde byly soustředěny traktory. Velitel této divise rozmístil všechny traktory ve výchozím postavení k protizteči v lese. Tyto traktory vyrazily současně s pěchotou. Při vyražení asi 30 traktorů byl způsoben veliký hluk i dým a při smělém postupu s pěchotou, která vedla hromadné palby, byli Němci, domnívající se, že na ně útočí nějaká nová zbraň, tak překvapeni, že i při značné početní převaze byli s výšiny sraženi.

V jiném případě sváděl střelecký sbor těžké obranné boje, v nichž byly již vyčerpány všechny zálohy. Vzhledem k tomu, že terén byl výhodný pro hromadné použití jezdecktva, soustředil velitel sboru během noci všechny koně od povozů s podkoními a s různým pomocným personálem, sestavil z nich improvizovaný jezdecký sbor a zahájil za svítání útok. Překvapení Němců bylo veliké, protože se přes noc v jejich úseku objevil »jezdecký sbor«, o kterém neměli žádné zprávy. Protizteč tak dosáhla úspěchu a Němci upustili od dalšího útoku.

Uvedené příklady svědčí o tom, že ani při značné převaze nepřítele není nutné přijímat zásadu upouštění od protiztečí. Rozhodnutí pro protizteč musí vyplývat z konkrétní situace a musí jí odpovídat. Naopak snaha o provedení protiztečí stůj co stůj může přivést k zbytečným ztrátám, zvláště za používání atomových zbraní, proto má mimořádný význam

- ujasnit si úkol a zhodnotit situaci,
- reálně vytyčit cíl protizteče,
- organisovat zabezpečení provedení protizteče a
- dosáhnout překvapení v provedení protizteče.

2. Některé otázky organisace a zabezpečení provedení manévru v obranném boji

Na začátku svého článku jsem zdůraznil, jaký význam pro úspěch v obranném boji a operaci má manévru v úsilí obránce změnit nevýhodný poměr sil na směru hlavního úderu nepřítele. Aby se však provedeným manévrem dosáhlo vytčeného cíle, musí být zabezpečeno přesné a včasné provedení manévru, a to tak, aby byl pro nepřítele překvapující, neočekávaný a aby síly a prostředky, které manévru prováděly, zasáhly tam, kde mohou nepřítele způsobit největší ztráty a nejcitelnější úder. V úspěšném provedení manévru v obranném boji a operaci má proto mimořádný význam utajení manévru a zabezpečení přesného provedení.

Při dnešním rozvoji soudobé techniky a při dnešních podmínkách boje jeví se nutným provést rozbor všech prostředků, které vytvářejí nové podmínky provedení manévru v obranném boji. Jedním z těchto prostředků jsou radiolokátory. Vzhledem na jejich možnosti, další rozvoj a pozornost, jakou jejich zdokonalení věnují v kapitalistických armádách, skytají již takové možnosti i provádění soudobého průzkumu, že si úspěch obranného boje a operace vyžaduje věnovat zvláštní pozornost maskování manévru proti nepřátelskému průzkumu radiolokačními prostředky.

Ve Vojenské mysli v čísle 5/1955 byla rozebrána theorie možnosti průzkumu radiolokačními prostředky a ukázány praktické možnosti maskování. Mnohé z uváděných opatření se dají dobře uskutečnit právě v obranném boji nebo operaci při maskování manévru. Úspěchů v maskování manévru proti průzkumu radiolokačními prostředky je možné dosáhnout tenkrát, jestliže způsobů a prostředků maskování bude široce využito, a hlavně, když budou ovládnuty možnosti průzkumu radiolokačními prostředky, jejich výhody i nevýhody.

Ze studia článku inženýra plukovníka Ing. Jaroslava Moždíka víme, že radiolokační prostředky mohou odhalit přítomnost různých předmětů, tedy i bojové techniky, která je v přímém zorném poli radiolokátoru. Nemohou však odhalit techniku zakopanou a vhodně maskovanou různými maskovacími prostředky. K ztížení činnosti průzkumu radiolokačními prostředky s. Moždík uvádí různé technické prostředky, kterými je možné rušit přesnost zjišťování cílů (koutové odražeče a p.). Těchto maskovacích (rušících) prostředků je možné s výhodou použít k maskování pevných cílů — zbraní a různé bojové techniky.

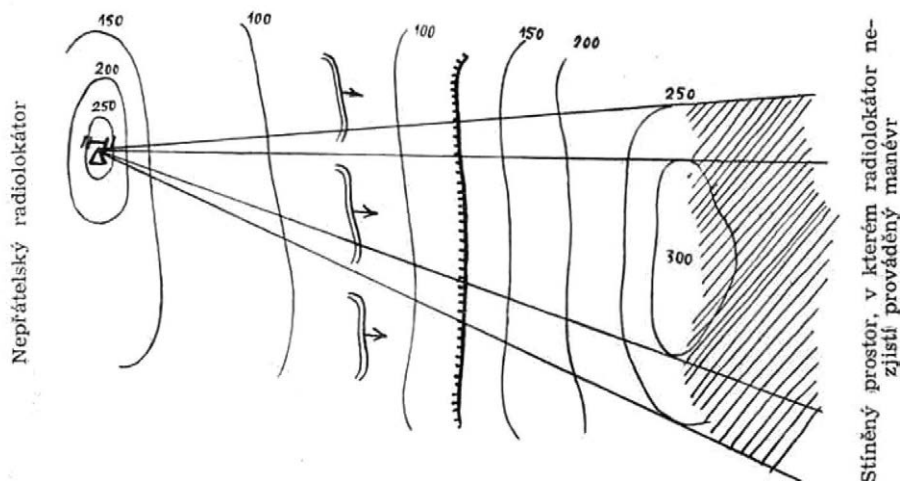
Jiná otázka již je, pokud jde o maskování manévru. K maskování manévru v boji se doposud nejčastěji používalo noční temnoty a zadýmování. Tyto způsoby maskování proti radiolokátorům již nepostačují. Radiolokátor v noci nebo za jiných podmínek omezené viditelnosti může spolehlivě odhalit bojovou techniku stojící nebo pohybující se nad terénem. Maskovat manévry po celou dobu a délku jeho provádění různými rušiči je nákladné a vyžaduje mnoha technických prostředků, které vždy obránce mít nebude. Je proto nutno studovat možnosti provádění maskování manévru proti průzkumu radiolokačními prostředky jiným způsobem.

Soudobé prostředky radiolokačního průzkumu americké armády dávají možnost odhalit manévry na vzdálenost ještě do 54 km.

Uvedenými prostředky je možné zjistit směr pohybu, dokonce i počty vozidel. I když počítáme, že uvedené prostředky nebudou umístěny na linii dotyku, i tak mohou být prakticky odhaleny veškeré pohyby prováděné ve dne nebo v noci na celou taktickou hloubku naší obrany, to znamená pohyb sborových záloh, příchod operačních záloh, přeskupení sil a prostředků prováděné v taktické hloubce. Když obránce neutají uvedené pohyby, nemůže dosáhnout překvapení, budou provedeny letecké a dělostřelecké údery na manévrující vojska a ta utrpí již před svým zásahem ztráty. Pro obránce však není situace tak beznadějná i vzhledem na uvedené možnosti radiolokačních prostředků. Když si obránce dobře ujasní nevýhody radiolokačních prostředků, metody jejich použití a provede důsledné opatření proti jejich účinnosti, může s úspěchem utajit manévry.

Radiolokátor nemůže odhalit pohyb, který je prováděn ve stínu vytvářeném terénem (viz náčrt 1).

Uvedeného principu je nutné využít již při plánování manévru, to znamená plánovat manévr sil a prostředků s využitím stíněných prostorů. Vzhledem na tyto požadavky je třeba, aby v štábech svazků při přípravě obrany byla věnována větší pozornost studiu terénu s hlediska vyhodnocení viditelných i neviditelných prostorů, především v obranném boji i při přípravě výchozího položení k útoku. Příslušní důstojníci nebo náčelníci topografických oddělení, kteří budou tímto vyhodnocením po-

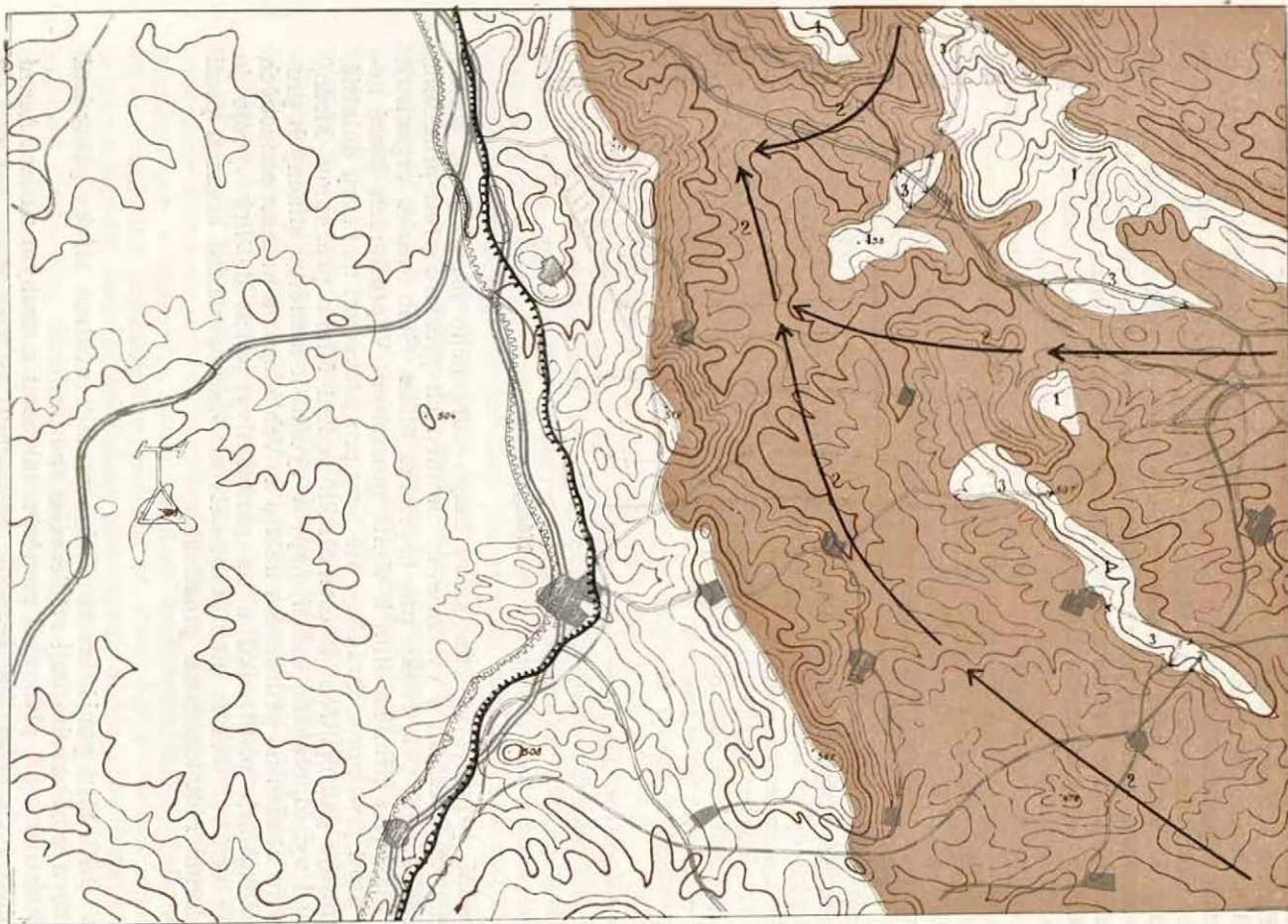
Náčrt 1

věrování, připraví vyhodnocenou mapu obranného pásma nebo jiného zájmového prostoru s vyznačením chráněných prostorů proti průzkumu radiolokačními prostředky pro náčelníka štábu. Štáb svazku organizuje pak manévr s přihlédnutím k těmto prostorům. V prostorech, které nejsou proti průzkumu chráněny, ale jsou pro provedení manévru důležité, organizuje pak opatření k znemožnění vedení tohoto průzkumu. Možný příklad vyhodnoceného úseku mapy a využití k manévru stíněných prostorů je uveden na příloženém náčrtu 2. Vzhledem na nutnost soudobých radiolokačních prostředků a na perspektivy jejich dalšího vývoje je nutné věnovat daleko více pozornosti maskování vlastní činnosti proti průzkumu radiolokačními prostředky.

*

V další části pokládám za účelné osvětlit některé otázky provedení manévru v obranném boji střeleckého sboru.

Štáb sboru při plánování manévru zálohami a druhým sledem nesmí zakončit svou práci tím, že podle rozhodnutí velitele sboru zakreslí do mapy rozhodnutí velitele. Nejdůležitější práce pro něj nastává v organizaci zabezpečení provedení rozhodnutí. Především si štáb ujasní vzdá-

Náčrt 2

Legenda: 1. Bílé plochy jsou nepřátelskými radiolokačními prostředky pozorované. 2. Manévr prováděný v prostorech stínu (vyznačen hnědým rastro) je pro nepřátelské radiolokační prostředky nepozorován. 3. Pohyb prováděný po komunikacích úseky viditelnými (v náčrtu bez rastru) musí být v úsecích mezi šípkami maskován proti pozorování nepřátelskými radiolokačními

lenosti z prostoru rozmístění každé zálohy na předpokládanou čáru použití a cesty, po kterých bude manévr prováděn. Krátce rozeberu na příklad použití dělostřelecké protitankové zálohy velitele sboru. Předpoklad: V protitankové záloze sboru je sborový protitankový pluk, který je soustředěn ve vzdálenosti po komunikaci 20 km od předního okraje. Plánovány jsou dva směry možného manévru a na každém směru jsou plánovány a připraveny tři protitanková postavení, při čemž nejvzdálenější protitankové postavení je 12 km. Délka proudu při vzdálenosti vozidel 50 m a mezi bateriemi 100 m je 4 km. Provedení přesunu je plánováno po jedné ose. Za těchto podmínek je třeba propočítat a při nácviku prakticky prověřit potřebnou dobu od vydání signálu k zahájení přesunu až do pohotovosti k palbě na čáře rozvinutí. Uvádím možný příklad:

- na proniknutí signálu od štábu sboru k velitelům vozidel a pohotovost k vyrazení **3 minut** (předpoklad — signál štábu sboru k veliteli pluku předán radiem, pluk je v pohotovosti a od pluku k vozidlům akusticky (síréná) i opticky (raketa);
- k zaujetí proudů baterií na komunikaci, t. j. výjezd z ochranného okopu a zaujetí rotního proudu na komunikaci (výjezdy připraveny a nacvičeny) a vyjetí regulačních orgánů **4 minut**;
- zaujímání proudu pluku za jízdy a přesun na čáru rozvinutí 12 km vzdálenou, rychlost 20 km/hod. = **36 minut**;
- rozvinování po bateriích (již nacvičeno), postupně dojíždějí (délka 4 km), pohotovost baterie k palbě z komunikace — okolo 5 minut; závisí to na terénu — pohotovost pluku k palbě 6 baterií $\times$ 5 minut = **30 minut**, dojetí poslední baterie (4 km, rychlost 20 km/hod.) = **12 minut**.

Z á v ě r p r o p o č t u

Protitanková záloha sboru v síle dělostřeleckého protitankového pluku od okamžiku vydání signálu štábem sboru po dosažení pohotovosti k palbě potřebuje $3 + 4 + 36 + 30 + 12 = 85$ minut, t. j. přibližně 1 hodinu 30 minut. Toho je ovšem dosaženo za předpokladu, že je proveden důkladný nácvik, regulace je bez závady, za přesunu záloha nebude napadena letectvem, což je ovšem značně ideální v boji o taktickou hloubku. Ke konečnému závěru uvedený propočet ještě nedostačuje. Je nutné ještě si ujasnit možný pohyb nepřítele za uvedenou dobu. Čára rozvinutí protitankové zálohy od předního kraje je 6 km. Za předpokladu, že se velitel sboru rozhodne k zásahu protitankové zálohy po shoení atomových pum nepřítelem, prakticky se zahájením útoku možno očekávat, že v době dosažení pohotovosti protitankové zálohy při rychlosti postupu 3 až 4 km za hodinu budou i nepřátelské tanky na uvedené čáře. Z toho ovšem je možné učinit tyto závěry:

- Volit první protitankové postavení ve vzdálenosti 6 km od předního okraje pro zásah sborové protitankové zálohy je krajní mez. Včasné zaujetí je nutno plně zabezpečit.
- Při rozhodování pro zaujetí prvního protitankového postavení je nutné uvážit, do jaké míry je to reálné, a podle toho se rozhodnout. Při-

tom je třeba vzít v úvahu, že nejvýhodnější je zasáhnout palbou nepřátelské tanky co nejbližší k přednímu okraji, ale když nemůže být protitanková záloha sboru plně v pohotovosti k palbě do příchodu tanků nepřítele, je lépe zaujmout postavení na druhém protitankovém postavení.

Uvedené propočty je třeba důkladně zvážit a hlavní pozornost obrátit k tomu, aby pro obranný boj neproduktivní čas pro protitankovou zálohu sboru přibližně 1 hodina 30 minut byl co nejvíce zkrácen. Nejvýhodnější by bylo, kdyby každé protitankové dělo i s obsluhou bylo do palebného postavení přeneseno vrtulníkem, což je zatím málo reálné. Jinak je možné uvedenou dobu zkrátit jen důkladným výcvikem, dokonalou organizací přesunu a jeho zabezpečením.

Podobné úvahy a propočty je možné provést i v přípravě použití jiných záloh. Tento propočet však může ukázat, že čas byl uveden zkráceně, když uvážíme, že ve směru činnosti sborové protitankové zálohy bude působit pohyblivý odřad zatarasovací, který by měl přijet do protitankového postavení ještě před protitankovou zálohou, aby položil minové pole před rozvinující se pluk. Když tato okolnost nebude dobře sladěna, může dojít na komunikaci k desorganizaci a tím ke zdržení. Proto je vhodné volit rozmístění pohyblivého odřadu zatarasovacího o něco blíže k přednímu okraji, aby se plynule zapojil před protitankovou zálohou. Rovněž tak je třeba promyšleně rozmístit tankovou zálohu, ohňometné jednotky, aby nebylo třeba organisovat jejich přesun po jedné ose. Naopak je účelné, aby se tanková, dělostřelecká a ženijní záloha přemístily po jiné ose do prostoru jejich zasazení.

Ještě důkladnější propracování je nutné, pokud jde o použití druhého sledu sboru. Podle sestavy, jaká je předpokládána k provedení protizteče, je třeba rozmístit útvary druhého sledu v prostoru soustředění a vybrat pro ně osy přesunu, při čemž je nejvýhodnější počítat pro každý pluk, který bude v prvním sledu, jednu komunikaci, to znamená nejméně tři komunikace. Tu bude potřebný čas větší než při použití jednotlivých záloh.

Provedu stručný propočet za tohoto předpokladu.

V druhém sledu sboru je mechanisovaná divize rozmístěna 20 až 25 km od předního okraje, na čáru výchozího položení k protizteči je 10 až 15 km, pro přesun jsou vyhrazeny tři komunikace.

— Proniknutí signálu, snětí masek, nasednutí a pohotovost k vyjetí vozidel z ochranných okopů	5 minut.
— Vyjždění vozidel a tvoření rotních a praporek proudů, v tom i vyjetí regulačních a průzkumných orgánů na osu	10 minut.
— Přesun čela proudů pluků na čáru rozvinutí k protizteči, vzdálenost 15 km, rychlost 20 km/hod.	45 minut.
— Rozvinutí pluků s vlastním a posilovým dělostřelectvem, které přijíždí i z jiných směrů (čítajíc v to dojetí proudů pluku v délce 20 km)	150 minut

(časový údaj je vzat z jednoho ze zkušebních cvičení v r. 1955).

V uvedeném časovém údaji je zahrnuto i současné provádění součinnosti a zaujímání výchozího položení tanky.

- Kontrola pohotovosti 15 minut.
- Dělostřelecká příprava nebo přepad 10 až 20 minut.

Z uvedeného propočtu vyplývá, že od vydání signálu velitelem sboru do vyražení k protizteči je třeba počítat čas $5 + 10 + 45 + 150 + 15 + 10 = 235$ minut, t. j. téměř 4 hodiny.

Tento časový propočet je možné zkrátit dokonalým nácvikem, zejména rychlého rozvinování. Naproti tomu nutno počítat i se zdržením činností nepřátelského letectva.

Za 4 hodiny může nepřítel vést již boj k doprolomení hlavního pásma obrany a v nepříznivých případech při použití atomových zbraní může být již prolomeno.

Vzhledem na celkový zámysl vedení boje i armádní operace a zhodnocení dané situace je nutné při rozhodování k provedení protizteče důkladně zvážit účelnost provedení protizteče. Jen v málo případech bude možné zahájit přesun druhého sledu již se začátkem útoku nepřítele, jak je proveden propočet.

Ze stručných propočtů vyplývá jasný závěr, že v bojové přípravě a nácviku provedení protizteče v přípravě obrany třeba klást důraz na maximální zkrácení času potřebného k zahájení protizteče. Je možné, že někteří velitelé divisi nebo sborů a příslušníci jejich štábu budou mít již konkrétní zkušenosti, jak dosáhli zkrácení uvedené doby. Bylo by vhodné, aby své zkušenosti z této otázky uvedli v diskusi k tomuto článku.

*

Ve spojení s řešením otázky manévru v obranném boji není možné opominout řešení pořádkové služby.

Pořádkové službě ukládají naše řády:

- udržovat stanovený pořádek a regulovat pohyb vojsk v určených pásmech, na pochodových osách nebo přepravách a v prostorech rozmístění vojsk,
- provádět kontroly maskování osob a bojové techniky, pohybu, zvláště na velitelsko-pozorovacích stanovištích a velitelských stanovištích,
- provádět potřebná opatření k odstranění vzniklých narušení,
- střežit některé důležité silniční objekty na osách přesunu, když je nestřeží zvláštní orgány,
- shromažďovat vojáky a jednotlivá vozidla, která zůstala vzadu a odesílat je k útvarům,
- provádět kontroly při rozmisťování nebo rozvinování a rozptylování vojsk v terénu.

Nepřetržitě provádění pořádkové služby v soudobých podmínkách má mimořádný význam. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války i zkušenosti z cvičení ukázaly, že se nedostatečným prováděním pořádkové služby narušuje pohyb vojsk, což mělo za následek ztráty času. Při provádění

manévru nezaujímaly útvary včas určené jim prostory a vojska nedosáhla včas pohotovosti (dělostřelectvo k provedení palby, vševojskové útvary k protizteči atd.).

K zabezpečení úspěšného provedení manévru v obranném boji bude pořádková služba zaměřovat své úsilí na plynulé provedení manévru. Již v přípravě manévru vytyčí osy pro přesun a hned po vydání signálu k zahájení pohybu zálohy nebo druhého sledu zabezpečí regulaci a uzavření os vyhrazených pro přesun. Pořádková služba udržuje pořádek již při výjezdu útvarů na osy přesunu, kde je největší nebezpečí tvoření shluku. Další úsilí soustředí pořádková služba v prostoru rozvinování zálohy, zvláště v uvolnění určeného prostoru, aby cizí útvary nepřekážely v provedení manévru.

Pořádková služba je jedním z prvků velení, proto je její organisací a prováděním pověřen štáb svazku. Pohyb sborových záloh a druhého sledu sboru musí zajistit štáb sboru.

Závěr

Z otázek rozváděných v tomto článku vyplývají tyto poznatky:

a) Při organisaci obrany je třeba možnosti manévru každé zálohy propočítat a při nácviku mužstva prověřit skutečné možnosti.

b) Vzhledem na reálné možnosti provedení manévru učinit rozhodnutí pro zasazení zálohy a pro způsob jejího použití.

c) Neustálým zdokonalováním výcviku zkrátit ztrátové časy (čas potřebný od rozhodnutí do skutečného provedení) k nejhospodárnějšímu použití záloh.

d) Při použití nových prostředků průzkumu organisovat tomu odpovídající způsoby maskování. Proti průzkumu prováděnému radiolokačními prostředky důkladněji využívat k maskování možnosti terénu.

e) Podmínkou úspěšného a organisovaného provedení manévru v obranném boji je dobře organisovaná a prováděná pořádková služba.

Při rozboru uvedených otázek manévru řešil jsem jen část problému a uvedl jsem vlastní názor na možné řešení. Je možné očekávat, že budou i jiné názory nebo praktické zkušenosti z provádění manévru v obranném boji. Bude ku prospěchu zvyšování bojeschopnosti naší armády uvést v diskusi o těchto otázkách takové zkušenosti a názory. Tím získají velitelé a štáby všech stupňů další poznatky pro úspěšné vedení vojsk.